

Sarpsborg
kommune

Årsplan 2026 – 2029

Fritznerbakken
Valaskjold
St. Olavs

Virksomhet Fossen barnehager

Innhold

Innledning	s. 2
Barndommen min!	s. 3
Jeg og du! Du og jeg!	s. 4
Jeg leker derfor er jeg!	s. 5
Jeg utforsker verden!	s. 6
Jeg uttrykker meg!	s. 7
Fra spor til prosjekter	s. 8
Laget mitt!	s. 9
Barnehagens forventninger til foresatte	s. 11
Personalets arbeidsmåte	s. 12

Innledning

Årsplanen er et lovpålagt dokument, jfr. Barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, og skal synliggjøre barnehagens pedagogiske arbeid. Med utgangspunkt i vårt samfunnsmandat og FNs barnekonvensjon, arbeider vi for å gi barna en trygg, inkluderende og utviklende hverdag, der omsorg, lek, læring og barnas deltakelse står sentralt.

Planen viser hvordan vi omsetter dette i praksis, med forankring i Sarpsborg kommunes visjon «Sammen skaper vi Sarpsborg» og våre verdier:

Årsplanen er et arbeidsverktøy for personalet og danner grunnlag for planlegging, dokumentasjon og vurdering av det pedagogiske arbeidet. Samtidig skal den gi foresatte og samarbeidspartnere innsikt i barnehagens innhold og være et utgangspunkt for involvering og godt samarbeid gjennom året.

Vi forholder oss til kommunale styringsdokumenter, herav oppvekstplan, Handlingsplan, med særlig vekt på språk og sosial kompetanse, «Tett på» for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og det til enhver tid gjeldende kvalitetsarbeidet i Sarpsborg kommune sine barnehager.

Virksomhet Fossen barnehager er særlig opptatte av barndommen her og nå, samtidig som vi ser viktigheten av vårt mandat i et forebyggende perspektiv.

Barndommen min!

Den dagen jeg går ut av porten for siste gang vil jeg:

- ta sats og løpe ut i verden full av tro på meg selv
- kjenne friheten til å peke ut min egen kurs
- stille spørsmål, fordi jeg har erfart at min stemme, mine meninger og tanker blir hørt
- huske hendelser fra alt vi har gjort sammen
- fortsette med å vite hva jeg vil og ikke vil
- ta med meg vitebegjæret og kunnskapstørsten for å utforske livet
- en dag komme tilbake fordi jeg aldri vil glemme barnehagen min.

Livet

Barnehagen er en del av mitt utdanningsløp og et sted å leve livet. Jeg skal få leke og lære på egne premisser, oppleve tilhørighet og samhold i lekemiljøer som er:

- spennende og meningsfylte
- utfordrende og forutsigbare, med varme og tydelige voksne.

Lærings- og menneskesyn

Å være er like viktig som å lære. Alle har styrkesider. Jeg utvikler meg i mitt eget tempo. Jeg lærer av andre barn og voksne, og de lærer av meg.

Pedagogisk praksis og laget ditt

Leken er vår viktigste arena, samtalen vårt viktigste verktøy. Årvåkenhet er å få med seg det som skjer. Felles ansvar handler om å få tingene gjort. Engasjement vises i handling og merkes på barna. Å være pedagogisk er å alltid ha en plan.

Jeg og du! Du og jeg!

Danning er at jeg lærer å være sammen med venner og andre mennesker. At jeg kan begynne å ta vare på meg selv og de rundt meg. Tenke egne tanker. Velge. Spørre når jeg lurar på noe. Danning skjer i selve samspillet mellom meg, barn, voksne og det fysiske miljøet. Danning er ikke styrt av klokka, men skjer gjennom hele dagen. Alt jeg opplever gir meg erfaring og er med på å bidra til utvikling og sosialisering. Slik blir min barndom utgangspunkt for lek, læring og forberedelser til livet.

Barnas forventninger

- Vis meg tillit og tenk det beste om meg.
- Fortell meg at du synes jeg er viktig og ta meg på alvor.
- Gi meg rom til å være modig, stå opp for andre og meg selv.
- Når jeg leker, kommer i konflikter, ler, får trøst, hviler, spiser, kler på meg eller gjør noe jeg ikke skal: Veiled meg og vis meg veien, slik at jeg kan lære underveis.
- Jeg vil oppleve at jeg er en del av noe større der både vi og jeg betyr noe.

Forventninger til barna

- Øv deg på livet og husk at det er greit å feile.
- Å snakke er alltid bedre enn å dytte, sparke eller slå.
- Spør et barn eller en voksen hvis du trenger hjelp.
- Bidra i fellesskapet og vær et medmenneske.
- Respekt betyr å møte andre slik du selv ønsker å bli møtt.

Når barna får være med på det som skjer i barnehagen, vil de oppleve tilhørighet og få mulighet til å lære

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Tilrettelegge for et godt og trygt barnehagemiljø, hvor barna får være unike og samtidig erfare verdien av å være en del av et fellesskap.	Være årvåken - ingen skal stå utenfor!
Styrke barnas evne til kritisk tenkning, etisk vurderings- evne, selvstendighet og demokratisk handlings- kompetanse.	Skape møteplasser hvor barna kan lytte til hverandre, samarbeide og løse utfordringer sammen.
Støtte barna til å føle seg betydningsfulle gjennom vennskap, interesser, omsorg, mestring og motstand.	Undre seg sammen med barna, stille åpne spørsmål og gi dem valg de håndterer.
	Leve som vi lærer og gjøre det vi sier!

Jeg leker derfor er jeg!

MÅL: Lek er min måte å være på og min måte å lære på. Jeg skal få leke gjennom hele dagen både ute og inne. Når jeg leker oppdager jeg verden. Gjennom lek er det enklere å håndtere følelser, forstå og utforske livet.

Barnas forventninger

- Jeg ønsker ikke å bli avbrutt når jeg leker.
- Gi meg alltid tid til å avslutte leken.
- Gi meg bevegelsesfrihet - løpe, klatre og hoppe.
- Jeg vil bruke min fantasi og kreativitet til å utfolde meg.
- Jeg ønsker at voksne er med og leker når jeg spør om det.

Forventninger til barna

- Noen ganger leker du med dem du vil. Noen ganger må du la andre være med.
- Det er lurt å følge enkle regler i leken.
- Du har en stemme. Det har også de andre barna.
- Si stopp når noen ødelegger. Hør på andre som sier stopp til deg.
- Hvis du blir avbrutt i leken spør de voksne hvorfor.
- Oppstår det krangling eller uenighet, prøv å løse det selv, men husk at du alltid kan spørre en voksen om hjelp.

Å ta barndom på alvor er å verne om leken

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Lekens egenverdi anerkjennes ved at barna får tid og rom til å leke, at personalet har en lekende holdning og har kunnskap om lek. I barnehagen prioriterer vi lek. Årvåkne voksne fungerer som stillas i barnas lek. Inkluderende lekemiljøer skapes og endres etter barnas innspill og interesser. Barna skal få være aktive og bruke kroppen sin.	Ha en pedagogisk forståelse rundt din egen lek, slik at du vet når du skal delta og hva du kan tilføre barnas leken. Være engasjert og vise genuin interesse for leken. Lytte til barna og deres ideer. Delta i leken med hele kroppen. Se verden gjennom barnas øyne.

Jeg utforsker verden!

MÅL: Natur og uteliv byr på utfordringer, bevegelse og lek som er annerledes enn inne i barnehagen. Utemiljøet skal utformes slik at jeg utvikler mine motoriske ferdigheter. I risikolek blir jeg kjent med hvordan kroppen min fungerer og lærer å kjenne mine begrensninger og forutsetninger. Naturen kan stimulere tankene mine og styrke min psykiske og fysiske helse. Jeg kan undre meg over små og store ting som ofte er gøy å jobbe videre med i prosjekter. Når vi er ute i barnehagen, på tur, går, løper, klatrer, balanserer, kjører buss, tog, båt eller sykkel får jeg sanseopplevelser og erfaringer som forsterker språkutviklingen min.

Barnas forventninger

- Voksne må ta seg tid til å stoppe opp for å se og snakke om alt det spennende vi oppdager.
- Turen i seg selv er et mål, ikke bare dit vi skal.
- Jeg håper at noen heier på meg når jeg utfordrer meg selv, og står klare til å støtte meg hvis jeg ikke får det til.
- Turer må tilpasses våre forutsetninger. Mine forslag må tas hensyn til.
- Jeg vil oppleve naturen i ulikt vær, i alle årstider, gå i skogen, nærmiljøet, på lengre turer og til historiske steder.
- Jeg vil at voksne skal følge mine spor.

Forventninger til barna

- Barn og voksne hjelper hverandre når vi skal på tur, før, under og etter.
- På tur er det ekstra viktig å lytte og ta hensyn til hverandre, så vi forhindrer skader og ulykker.
- Både i små og store turgrupper bruker vi kroppen aktivt og hjelper hverandre så vi kommer videre.
- Barna skal få være med på planlegging og vite hva som forventes av dem når vi er ute.

*Å være ute gir andre forutsetninger for kropp og tanker, vennskap og tilhørighet
Førstehåndserfaringer gir mening og er de beste forutsetningene for læring*

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Barna skal få mangfoldige ute-opplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring.	Aktive, sensitive, tilstedeværende og lekne voksne følger barnas interesser, tempo og spor.
Relasjonsarbeid og kunnskapsformidling er like viktig ute som inne.	Skape rammer på tur som gjør det mulig å oppdage verden.
Vi begrunner det vi gjør faglig.	Utforske omgivelsene med barna og sammen undre og sette ord på det vi ser og opplever.
Sporløs ferdsel: Vi etterlater området vi har besøkt i lik eller bedre stand enn det var.	Være en rollemodell for hvordan vi rydder opp etter oss ute: vi skal ta vare på naturen og dyrelivet.

Jeg uttrykker meg!

MÅL: Jeg skal lære meg nye ord og begreper og se sammenhenger i hverdagen. I samtale med andre, gjennom sang, musikk, drama, lek, deltakelse og førstehåndserfaringer utvikler jeg språk. I språket oppdager jeg verden og meg selv, mine følelser, behov og meninger.

Barnas forventninger

- Snakk med meg – ikke til meg. Husk at stemmen og tonefallet er minst like viktige som ordene du bruker.
- Bruk ord jeg forstår.
- Les og bekreft kroppsspråket mitt.
- Jeg lærer på en helt annen måte når jeg opplever sammenheng og mening i det som skjer.

Forventninger til barna

- Vi skal snakke ordentlig med deg og du skal snakke ordentlig med andre.
- Utforsk og vær nysgjerrig på materiell vi viser deg, Ask (alternativ og supplerende kommunikasjon), bilder, bøker og spill.
- Spør når du lurer, hvordan eller hvorfor, hva eller hvem!

Språket binder verden sammen, skaper helhet og mening

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Barna skal få støtte til å uttrykke seg, bli lyttet til og erfare at egne og andres språk, tanker, følelser og meninger har betydning i fellesskapet. Gjennom språk, samspill og felles opplevelser utvikler barna identitet, tilhørighet og forståelse av seg selv og andre. Vi verdsetter og synliggjør ulike måter å kommunisere på og legger til rette for at alle barn blir forstått. Aktiviteter skal være lystbetonte og foregå på barnas premisser.	Snakke på en enkel, rolig og forståelig måte og bruke en varm og tydelig stemme. Bidra til et stimulerende og lyttende språkmiljø i rommet du er i: uttrykke nysgjerrighet, bruke hint, spørre, assosiere, undre høyt, være barnas kommentator og språkstøtte. Eventyr, bøker, sanger, dramatisering og historier skaper felles referansepunkter. Bruke musikk i hverdagssituasjoner: synge, spille instrumenter, sangleker, dans, rim og regler.

Fra spor til prosjekter

Alt som skjer i barnehagen gir meg mulighet til å lære - faktakunnskap, praktisk kunnskap, historie og kultur. Mine drømmer, interesser og erfaringer gir meg mot til å tenke stort. Sammen stiller vi spørsmål som ikke alltid har raske svar og lar undringen få leve. I arbeid med små og store prosjekter er målet å vekke mitt vitebegjær slik at jeg får lyst til å lære mer.

Barnas forventninger

- Ta mine interesser, spørsmål og initiativ på alvor.
- La det jeg er opptatt av påvirke valg av tema og aktiviteter.
- Gi meg mulighet til å utforske ulikt materiell som inspirerer og utvider min horisont.
- Vis meg at du liker prosjektene og at du også har noe å lære.
- Fortell meg noe nytt, noe jeg aldri har hørt om før, slik at jeg kan oppdage mer.

Forventninger til barna

- Ta oss med inn i lekens verden og dine oppdagelser så vi sammen kan utforske videre.
- Vis oss det du er opptatt av så vi sammen kan gi det videre liv i små og store prosjekter.
- Vi trenger din forundring så vi ikke glemmer hvordan det er å være barn.

For barnehagen er prosessen viktig, ikke bare resultatet

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Barnehagen skal støtte og tilrettelegge for barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær.	Observere barnas lek og interesser for å legge til rette for videre utforsking.
Barn er selvstendige og kompetente individer. Samtidig har de et kontinuerlig behov for å være i utvikling.	Legge ut nye spor i hverdagen som gjør barna nysgjerrige og får dem til å ville vite mer.
Barn kan, vet og vil bare de får tid og rom til det.	Være til stede, tilgjengelig og stille åpne spørsmål som grobunn for kunnskapssamtaler.
Bruke alles realkompetanse.	Gi prosjektene tid til å utvikle seg: Spørre barna hva de vet og sammen søke faktainformasjon.

Laget mitt!

MÅL: Jeg skal bli møtt med et varmt og våkent voksenblikk. De voksne skal være nysgjerrige på hvem jeg er og hva jeg vil. Jeg skal oppleve at laget mitt skaper en forutsigbar hverdag for meg der jeg kan øve meg på livet, leve min barndom og være en likeverdig deltaker.

«Laget» er familien, nære voksne, fagpersoner rundt barnet og alle samarbeidsinstanser som sammen skaper en helhetlig støtte i barnehagehverdagen

Barnehagens mandat	Personalets arbeidsmåte
Dagen blir organisert slik at barna blir sett, hørt og får delta i lek og aktiviteter på egne premisser.	Vi har en foreldreaktiv tilvenning der vi lærer barnet å kjenne gjennom dets foresatte.
Mangfold blir synliggjort i miljøet.	Være bevisste på språkbruk, kroppsspråk og hvordan vi snakker om og til barn og familier.
Tilrettelegge for god fysisk og psykisk helse gjennom daglige aktiviteter, hvile, sunne og varierte måltider.	Beskytte barnets integritet ved å respektere og snakke om kroppslige grenser.
Skape en trygg og meningsfull overgang fra barnehagen til skole: Vi følger rutiner og årshjul for Sarpsborg kommune.	Være rollemodell for sunne vaner, bevegelsesglede og positivt forhold til egen kropp.
Sikre samarbeid med andre instanser og tydeliggjøre vårt felles mål: Barnets beste.	Støtte og trygge barnet i overgangen til skole.
Vi har et godt samspill, er samstemte og gir hverandre tydelige tilbakemeldinger.	Vise interesse for barnets familie. Lære og bruke foreldrenes navn.
Barna skal få den verdighet, livskvalitet og tilhørighet de trenger.	Gi foresatte oppdateringer jevnlig.

Barnas forventninger

- Jeg får være med og blir fulgt opp hvis jeg blir utestengt.
- Jeg får støtte og veiledning når noe er vanskelig.
- Jeg får være med å påvirke egen hverdag.
- Jeg blir godt forberedt på overganger både i barnehagen og fra barnehage til skole.

Forventninger til barna

- Inkluder andre barn i lek og fellesskap.
- Si ifra til en voksen hvis du opplever noe utrygt, urettferdig eller vanskelig.
- Utfordre deg selv til å mestre på egen hånd.
- Øv deg på nye ting og gi ikke opp.

Foresattes forventninger til barnehagen

- Dere skal forvente at vi følger opp barnet, at det får den støtten og de utfordringene det trenger og har en trygg og meningsfylt barndom i barnehagen.
 - Vi har store ambisjoner på barnas vegne. For at vi skal nå våre mål må vi samarbeide, ha dialog og si ifra hvis noe ikke greit. Slik at vi kan finne ut hva det gjelder, om vi må forbedre praksis, endre rutiner, om det er noe dere kan gjøre annerledes eller om vi må styrke samarbeidet mellom oss.
 - Dere skal forvente at vi tar barnets trivsel på alvor og at vi handler raskt dersom et barn ikke opplever barnehagen som trygg og god.
 - Hvis du lurer på noe eller er bekymret si ifra til personalet eller leder i barnehagen. Snakk med den det gjelder, bruk Vigilo, ring eller send mail. Vi oppfordrer i tillegg alle til å besvare den årlige foreldreundersøkelsen.
 - Dere skal forvente av oss at dere blir informert om barnets rett til et trygt og godt miljø, melde- og aktivitetsplikten og at dere får info om ting som skal skje i god tid i forveien.
-

Barnehagens forventninger til foresatte

Under tilvenning er det viktig at også dere foreldrene blir kjent med barnehagen og personalet. Derfor vil vi at dere benytter tilvenningsperioden og er sammen med oss.

Vi ønsker å vite om barnets interesser, hva dere gjør på fritiden og andre forhold som hjelper oss med å ta vare på og lage en innholdsrik barnehagehverdag. Informer oss om forhold hjemme som kan ha betydning for barnet.

Vi er mye ute og barna trenger utetøy og skift. Påse at barnet alltid har ekstra klær som passer i barnehagen.

Vi forventer at foreldrene holder barnet hjemme ved sykdom. Vi forholder oss til Norsk helseinformatikk (NHI) sine retningslinjer.

I løpet av året har vi arrangementer for familiene. Da er det av stor betydning for barnet at dere kommer. Og kom når det begynner.

Den daglige kommunikasjonen ved levering og henting er viktig. Ta gjerne kontakt med personalet for en oppdatering om dagen.

Vi kommuniserer åpent, er direkte, ærlige og snakker til hverandre med respekt.

På Vigilo kommuniserer vi med hverandre som et supplement til jevnlig samtaler i barnehagen. Følg med på informasjon som legges ut og si ifra hvis noe er uklart.

Hvis vi trenger å ta kontakt med dere vær tilgjengelig!

Når dere oppholder dere i barnehagen er dere rollemodeller for alle barna!

Personalets arbeidsmåte

Varm og tydelig

- Anerkjenn barna: Se og bekreft det du ser.
- Sett grenser. Si klart fra om hva som er greit og ikke greit.
- Møt barna som mennesker, medarbeidere som profesjonelle og foreldre som samarbeidspartnere.

- *Møt meg i min høyde og på en slik måte at jeg føler meg sett og hørt.*
- *La meg være deltagende i alt vi gjør i barnehagen slik at jeg får være med på hverdagens gjøremål og tilegne meg kunnskap gjennom å gjøre ting sammen med andre.*
- *Gi meg mulighet til å være referanse for det vi gjør i barnehagen.*

Leken og tett på

- Å leke er en grunnholdning.
- Vær sammen med barna og vis at du er oppriktig interessert.
- Ta barna med på gjøremål på en meningsfylt måte.
- Følg barnas initiativ og avbryt minst mulig. Vær opptatt av prosessen.

- *Vær konstant på utkikk etter mine interesser, slik at det jeg er opptatt av kan endre rommene våre og videreføres i prosjektarbeid.*
- *Se sammenhenger mellom mine interesser, bruk av sang, musikk, bøker, eventyr og turer.*
- *Ha alltid fokus på hvem som er mine venner og hvordan jeg tar vare på vennskap.*
- *Lek er gøy, men også en arena for å lære om det å være menneske. Noen ganger trenger jeg hjelp til konflikthåndtering eller med lekeferdigheter.*

Lede og veilede

- Snakk med barna hele tiden om tanker, det som skjer, fakta, historie og kultur.
- Gi valg. Utfordre. Støtt barna i å forstå ord, følelser og situasjoner.
- Bruk musikk og drama.

- *Gi meg tid og rom til å gjøre egne vurderinger. Veiled meg slik at jeg selv finner svaret.*
- *Tenk høyt sammen med meg.*
- *Bruk ASK for at jeg skal oppnå best mulig forståelse av det som skal skje.*
- *Benytt pedagogisk dokumentasjon for å vurdere mine læringsprosesser.*